



SAMKEPPNISEFTIRLITIÐ

Forsætisráðuneytið  
b.t. Páls Þórhallssonar  
Stjórnarráðshúsinu  
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. desember 2013

Tilv.: 1303017

**Efni: Umsögn skv. 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 vegna Ístaks hf.**

Samkeppniseftirlitið barst 4. október sl. beiðni frá forsætisráðuneytinu um umsögn skv. 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 vegna Ístaks hf., sbr. bréf ráðuneytisins dags. 1. október sl. Í umsagnarbeiðninni kemur fram að fjármála- og efnahagsráðherra hafi lagt til við forsætisráðherra að ákveðið yrði að Ístak hf. skyldi ekki falla undir gildissvið upplýsingalaga. Meðfylgjandi umsagnarbeiðninni til Samkeppniseftirlitsins voru bréf Landsbankans hf. til fjármála- og efnahagsráðuneytisins dags. 30. september sl. og bréf fjármála- og efnahagsráðuneytisins til forsætisráðuneytisins dags. 2. september sl.

Í áðurnefndu bréfi Landsbankans hf. kemur fram að Ístak hf. sé í 99,99% eigu Landsbankans hf. en bankinn hafi eignast félagið eftir gjaldþrot danska verktakafyrirtækisins E. Phil&Søn A/S 26. ágúst sl. Þá segir að Ístak hf. sé alhliða verktakafyrirtæki sem annist ýmis verkefni, svo sem virkjanir, stóriðjuver, hafnargerð, vega- og brúargerð auk flugvalla, enn fremur húsbyggingar, endurbyggingar og viðhaldsverkefni fyrir opinberar stofnanir, sveitarfélög, fyrirtæki og einstaklinga. Mætti sjá af af þessum tilgangi félagsins að um algjörlega einkaréttarlegt félag sé að ræða sem að öllu leyti sé í samkeppnisrekstri við önnur félög í sams konar rekstri. Í umræddu bréfi Landsbankans hf. kemur sömuleiðis fram að starfsemi Ístaks hf. gæti á engan hátt falið í sér veitingu þjónustu sem fæli í sér opinberrar þjónustu. Að því virtu telji Landsbankinn skilyrðum 2. mgr. 3. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 fullnægt og allar forsendur fyrir að samþykkja beiðni bankans um undanþágu frá gildissviði fyrrgreindra laga. Landsbankinn telji auk framangreinds gríðarlega íþyngjandi ef félagið yrði fellt undir þær skyldur sem kveðið sé á um í upplýsingalögum. Slíkt hefði í för með sér ójafnræði að því er varðar starfsskilyrði umrædds félags og gæti alvarlega skert samkeppnishæfni þess gagnvart öðrum félögum í sams konar rekstri.

Í fyrrgreindu bréfi fjármála- og efnahagsráðuneytisins dags. 30. september sl. er tekið undir áðurnefnd sjónarmið Landsbankans og skilyrðum fyrir undanþágu skv. 2. mgr. 3.



gr. upplýsingalaga talin uppfyllt. Auk þess er í bréfinu bent á að Ístak hf. sé stór aðili í íslenskum byggingariðnaði en félagið sinni einnig ýmsum verkefnum erlendis.

Í 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaganna er kveðið á um að ef starfsemi lögaðila, sem fellur undir 2. mgr. 2. gr. laganna, er að nær öllu leyti í samkeppni á markaði getur forsætisráðherra að fenginni umsögn Samkeppniseftirlitsins ákveðið að lögaðilinn skuli ekki falla undir gildissvið laganna eða dregið slíka ákvörðun til baka. Í fyrrnefndum tilvikum er um að ræða undanþágu frá meginreglu upplýsingalaganna um upplýsingarétt almennings samkvæmt lögnum.

Samkeppniseftirlitið áréttar að í athugasemdum við 3. mgr. 2. gr. upplýsingalaga segir að skilyrði þess að undanþágunni verði beitt séu í grundvallaratriðum þau að starfsemi viðkomandi aðila geti ekki talist til hefðbundinnar opinberrar starfsemi, svo sem þjónustustarfsemi sem fram fer á grundvelli laga, og að starfsemi hans sé að nær öllu leyti í samkeppni við einkaaðila. Jafnframt er tekið fram að ákvörðun um það hvort tiltekið fyrirtæki geti fallið undir undanþágureglu 3. mgr. 2. gr. frumvarpsins verði að byggja á sérstöku mati á starfsemi viðkomandi fyrirtækis og markaðsaðstæðum á því sviði sem það starfar á. Þá er einnig tekið fram að undanþágunni beri að beita af mikilli varfærni og er m.a. vísað til þess að skv. 3. tölul. 10. gr. frumvarpsins (4. tölul. 10. gr. upplýsingalaganna) sé heimilt að takmarka rétt almennings til aðgangs að gögnum vegna samkeppnishagsmuna opinberra fyrirtækja og stofnana. Sú undanþága ætti oftast að nægja til að tryggja samkeppnislega hagsmuni fyrirtækja og stofnana sem eru í eigu opinberra aðila. Með 3. mgr. 2. gr. sé á hinn bóginn leitast við að einfalda afmörkun á gildissviði upplýsingalaga gagnvart þeim fyrirtækjum sem einvörðungu, eða að langstærstum hluta, sinna starfsemi sem er í samkeppnisrekstri.

Með vísan til framangreinds telur Samkeppniseftirlitið ljóst að umsögn stofnunarinnar eigi að varða og fjalla um starfsemi viðkomandi félags og markaðsaðstæður á þeim sviðum sem það starfar á, og þá sérstaklega hvort starfsemi umrædds aðila sé að nær öllu leyti í samkeppni við einkaaðila.

### **Umsögn vegna Ístaks hf.**

Líkt og áður greinir er Ístak hf. í 99,99% eigu Landsbankans hf. Samkeppniseftirlitið tekur undir það með Landsbankanum hf. að starfsemi Ístaks hf. taki til alhliða verktöku en félagið annast ýmis verkefni, svo sem virkjanir, stóriðjuver, hafnargerð, vega- og brúargerð auk flugvalla, enn fremur húsbyggingar, endurbyggingar og viðhaldsverkefni fyrir opinberar stofnanir, sveitarfélög, fyrirtæki og einstaklinga.

Ístak hf. komst í eigu Landsbankans nú í haust vegna erfiðleika sem leiddu af gjaldþroti samstarfsaðila þess, Pihl & Søn A/S. Með bréfi, dags. 2. september veitti Samkeppniseftirlitið samrunaaðilum undanþágu skv. 4. mgr. 17. gr. a samkeppnislaga, til að framkvæma samrunann á meðan eftirlitið væri með hann til umfjöllunar. Samkeppniseftirlitið er nú með samrunann til efnislegrar í umfjöllunar. Ljóst er að eignarhald Landsbankans á fyrirtækinu er tímabundið, sbr. 22. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem heimilar bönkum að stunda annan atvinnurekstur en fjármálastarfsemi, í þeim tilgangi að ljúka viðskiptum eða endurskipuleggja starfsemi viðskiptaaðila.



Ístak hf. hefur ekki verið falið að taka stjórnvaldsákvarðanir eða sinna þjónustu eða annarri stjórnslu sem kveðið er á um í lögum að stjórnvald skuli sinna eða sem telst vera liður í opinberu hlutverki stjórnvalds. Starfsemi félagsins er einkaréttarlegs eðlis og talið er að félagið stundi ekki starfsemi sem talist getur til hefðbundinnar opinberrar starfsemi þrátt fyrir að vera í meirihlutaeigu íslenska ríkisins gegnum móðurfélag sitt Landsbankann hf. Þannig sinnir Ístak hf. hefðbundinni starfsemi á almennum rekstrarlegum grundvelli að öllu leyti í samkeppni við einkaðila. Ef Ístak hf. væri skyldugt til að hlíta reglum upplýsingalaga um aðgengi almennings að upplýsingum telur Samkeppniseftirlitið hættu á því að skapast myndi ójafnræði í upplýsingamiðlun á samkeppnismarkaði sem óheppilegt væri í samkeppni keppinauta.

Að öllu framangreindu virtu mælir Samkeppniseftirlitið með því að Ístak hf. verði veitt undanþága frá upplýsingalögum skv. 3. mgr. 2. gr. laganna.

Virðingarfyllt,  
Samkeppniseftirlitið

Hulda Hákonardóttir